

Izvor:

Piskač, Davor. Kako napisati esej na Državnoj maturi: Radni priručnik s primjerima i vježbama. Zagreb:Alfa d.d., 2009. Str. 45-47.

Franz Kafka: Preobrazba – interpretacija pripovjednog teksta

Pred sobom imate interpretativni tip eseja. Prije samog eseja naveden je ulomak iz Kafkine pripovijesti Preobrazba te su potom navedene smjernice za njegovu interpretaciju.

- Pozorno i polako pročitajte ulomak pripovijetke.

Teška Gregorova rana, od koje je patio više od mjesec dana – jabuka je, kako se nitko nije usudio da je odstrani – ostala zarivena u tijelo kao vidljiva uspomena – čak je i oca kanda podsjetila da je Gregor, usprkos svom sadašnjem tužnom i gadnom obliku, član obitelji, s kojom se ne smije postupati kao s neprijateljem, već da obiteljska dužnost zahtijeva da se odvratnost prema njemu uguši i da mu je trpjeti i samo trpjeti.

I premda je sada Gregor zbog svoje rane zauvijek izgubio mnogo od svoje pokretljivosti te mu je, povremeno, trebalo, kao starom invalidu nekoliko beskonačnih dugih minuta da prijeđe preko sobe – na puzanje uvis više nije mogao ni pomisliti – on je za to pogoršanje svoga stanja dobio, kako je mislio, posve dovoljnu naknadu time što su sada svečeri uvijek otvarali vrata sobe za dnevni boravak – koju je već sat-dva prije toga oštro promatrao – te je ležeći u mraku svoje sobe, a nevidljiv iz susjedne sobe, mogao vidjeti čitavu obitelj za osvijetljenim stolom i, tako reći sa sveopćim odobrenjem, slušati što govore, što je, dakle, bilo potpuno drugačije negoli prije.

Razumije se da to više nisu bili oni živahni razgovori od nekoć, na koje je Gregor u malim hotelskim sobama pomišljao s izvjesnom čežnjom, kada bi se, posustao, morao svaliti u postelju. Sada bi obično svi bili vrlo tihi. Otac bi ubrzo nakon večere zaspao u svom naslonjaču; majka i sestra bi jedna drugu opominjale da bubu tihe; majka je, duboko sagnuta nad svjetiljkom, šivala fino rublje za neki dućan s pomodnom odjećom, sestra, koja je primila mjesto prodavačice, učila je navečer stenografiju i francuski da bi jednom, možda, dobila bolje namještanje. Ponekad bi se otac probudio i, kao da uopće nije svjestan da je drijemao, rekao majci: „Kako dugo večeras opet šiješ!“, te bi odmah ponovo zaspao, dok bi se majka i sestra jedna drugoj umorno smiješile.

- Sada koncentrirano pročitajte smjernice za interpretaciju te još jednom pročitajte ulomak.
  - Smjestite ulomak u kontekst pripovijesti te u književnopovijesno razdoblje.
  - Odredite tematiku ulomka.
  - Objasnite preobrazbu u smislu duhovne i karakterne metamorfoze obitelji.
  - Kakav je odnos Gregor nakon preobrazbe razvijao sa svojim ukućanima?
  - Nakon iznošenja namještaja, Gregor je htio pomoći majci koja se skoro onesvijestila kada ga je vidjela te se tako zatekao u dnevnom boravku. Tko je potom zazvonio na vrata?
  - Zašto je motiv jabuke važan u književnosti? Odredite njegovu simboliku u pripovijesti.
  - Koja se promjena dogodila nakon incidenta s jabukom?

Esej

Simbolika motiva preobrazbe u Kafkinoj pripovijesti Preobrazba

Pripovijest Preobrazba Franza Kafke nastala je 1915. godine u razdoblju avangarde u europskim književnostima. Govori o preobražaju Gregora Samse u kukca te o promjeni koju je ta preobrazba potaknula u odnosu njegove obitelji prema njemu, što je ujedno i tema ovog eseja. Prije preobrazbe Gregor je smatran korisnim članom obitelji, ali nakon preobrazbe sve se mijenja. Prije svega se promijenio odnos oca prema njemu da bi potom i odnos setre i majke isto tako postao drugačiji, hladniji i puno otuđeniji, što postaje dobri vidljivo na početku zadnje četvrtine pripovijesti te u navedenom ulomku.

Naime, kada su majka i sestra Greta u zadnjoj četvrtini pripovijetke htjele iznijeti namještaj iz Gregorove sobe, majka je prvi puta vidjela Gregora kao kukca i zbog toga se skoro onesvijestila. Gregor je htio pomoći i zatekao se u dnevnoj sobi u koju inače nije smio zalaziti. Tada se s posla kući vratio i otac i zatekao Gregora te posato ljutit zbog toga. Pokušao je zgaziti Gregora, ali kako nije mogao jer mu je Gregor stalno izmicao, počeo ga je gađati jabukama.

Simbol jabuke ima određena značenja, a jedno od tih značenja se može izreći i kao „jabuka razdora“. Motiv je poznat još iz antičke književnosti kada je Paris trebao dati zlatnu jabuku najljepšoj između Here, Atene i Afrodite. Afrodite mu je obećala za ženu prelijepu Helenu te se Paris odlučuje njoj dati jabuku. Tim je činom uvrijedio Heru i Atenu koje su potom, za osvetu, učinile Parisa i Helenu neposrednim uzročnicima Trojanskog rata. Od tog je časa jabuka postala simbolom zavade, često korištenim u književnosti.

Zapravo, simbol jabuke vrlo je važan za ovu pripovijetku zbog toga što je ona potvrdila razdor između oca i sina, ali i Gregora i cijeloga svijeta. Nakon što je otac bacao jabuke na sina, Gregor je postao povučen i počeo je promatrati svoju obitelj u drugom svjetlu, sa strahom i sve većom otuđenošću. Tek pred samu smrt počeo se svoje obitelji prisjećati s ganućem i ljubavlju. Naime, jabuka je bila neposredni materijalni povod njegove smrti jer se jedna zabila u njegovo tijelo, a kako je nije mogao izvaditi iz svojih leđa, trunula je u njemu i prouzročila upalu od koje je umro. Simbolika jabuke koja trune u njemu zapravo upućuje na pomisao da je on umro, strulio od tuge i osamljenosti zbog toga što je njegova nemoćna pojava izazivala gađenje obitelji te je bio napušten od svih.

Gregorova preobrazba ujedno označava i preobrazbu njegove obitelji, odnosno preobrazbu u ponašanju cijelog društva prema onima koji nisu jednako sposobni preuzeti na sebe zadaće poput normalnih ljudi. Zapravo Kafkina pripovijetka govori o pojedincu koji se promijenio prije svega sam u sebi te je zbog te promjene postao neprihvaćen i stranac svima oko njega. Kako se nije mogao vratiti u prvobitno stanje, njegova egzistencija postaje manje vrijednom u njegovim očima. Upravo je to uzrok mijenjanja stava obitelji pa i međuljudskih odnosa u cjelini, što sve vodi prema nestajanju egzistencije slabog pojedinca.

U zaključku se može reći kako je Kafka svojom pripovijesti preobrazba pokrenuo čitav niz pitanja o međuljudskim odnosima. Bizarna preobrazba čovjeka u kukca prekrasna je i vrlo tužna alegorija o svima koji zbog vlastitog duhovnog ili fizičkog nedostatka moraju živjeti na samom rubu egzistencije, odbačeni od svih. Možda je najteže kada te odbaci vlastita obitelj koju voliš i za koju želiš živjeti, a nekima je možda najteže kad ih odbaci vlastiti otac. Je li nastanak Preobrazbe potaknut Kafkinim životom, odgovor se možda može potražiti u još jednom Kafkinom djelu vrlo simboličnog naslova: Pismo ocu.

Sada pažljivo pročitajte esej po ulomcima kako biste lakše uspoređivali, analizirali i učili kako treba pisati esej.

Uvodni odlomak

Pripovijest Preobrazba Franza Kafke nastala je 1915. godine u razdoblju avangarde u europskim književnostima. Govori o preobražaju Gregora Samse u kukca te o promjeni koju je ta preobrazba potaknula u odnosu njegove obitelji prema njemu, što je ujedno i tema ovog eseja. Prije preobrazbe Gregor je smatran korisnim članom obitelji, ali nakon preobrazbe sve se mijenja. Prije svega se promijenio odnos oca prema njemu da bi potom i odnos setre i majke isto tako postao drugačiji, hladniji i puno otuđeniji, što postaje dobri vidljivo na početku zadnje četvrtine pripovijesti te u navedenom ulomku.

1. Prva rečenica smješta pisca i djelo u književnopovijesni kontekst.
2. Druga rečenica objašnjava prvu te određuje temu eseja,
3. Treće rečenica objašnjava posljedice preobrazbe.
4. Četvrta rečenica daje zaključak te uporabom ključne riječi radi poveznicu prema sljedećem ulomku.

Prvi razradbeni ulomak

Naime, kada su majka i sestra Greta u zadnjoj četvrtini pripovijetke htjele iznijeti namještaj iz Gregorove sobe, majka je prvi puta vidjela Gregora kao kukca i zbog toga se skoro onesvijestila. Gregor je htio pomoći i zatekao se u dnevnoj sobi u koju inače nije smio zalaziti. Tada se s posla kući vratio i otac i zatekao Gregora te posato ljutit zbog toga. Pokušao je zgaziti Gregora, ali kako nije mogao jer mu je Gregor stalno izmicao, počeo ga je gađati jabukama

1. U prvoj se rečenici izriče tema ulomka (gađenje prema Gregoru). Uporabom ključne riječi radi se poveznica s prethodnim ulomkom (koristi se izraz *u zadnjoj četvrtini pripovijesti*). Na početku rečenice nalazi se još i poveznica *naime*.
2. U drugoj se rečenici objašnjava kontekst u kojem je majka pokazala kako doživljava Gregora.
3. Treća rečenica objašnjava kontekst pojavljivanja oca.

4. Četvrta rečenica govori o odnosu oca prema Gregoru te uporabom ključne riječi radi poveznicu prema sljedećem ulomku (koristi se riječ *jabukama*).

Drugi razradbeni ulomak

Simbol jabuke ima određena značenja, a jedno od tih značenja se može izreći i kao „jabuka razdora“. Motiv je poznat još iz antičke književnosti kada je Paris trebao dati zlatnu jabuku najljepšoj između Here, Atene i Afrodite. Afrodite mu je obećala za ženu prelijepu Helenu te se Paris odlučuje njoj dati jabuku. Tim je činom uvrijedio Heru i Atenu koje su potom, za osvetu, učinile Parisa i Helenu neposrednim uzročnicima Trojanskog rata. Od tog je časa jabuka postala simbolom zavade, često korištenim u književnosti.

1. Prva rečenica određuje temu drugog razradbenog ulomka (simbolika jabuke) i koristi ključnu riječ kao poveznicu s prethodnim ulomkom (koristi se riječ *jabuka*).
2. Druga rečenica objašnjava odakle je poznat taj motiv u književnosti.
3. Treća rečenica dopunjuje drugu.
4. Četvrta rečenica nadopunjuje treću.
5. Peta rečenica zaključuje te uporabom ključne riječi radi poveznicu prema sljedećem ulomku (koriste se riječi *jabuka* i *simbolom*).

Treći razradbeni ulomak

Zapravo, simbol jabuke vrlo je važan za ovu pripovijetku zbog toga što je ona potvrdila razdor između oca i sina, ali i Gregora i cijeloga svijeta. Nakon što je otac bacao jabuke na sina, Gregor je postao povučen i počeo je promatrati svoju obitelj u drugom svjetlu, sa strahom i sve većom otuđenošću. Tek pred samu smrt počeo se svoje obitelji prisjećati s ganućem i ljubavlju. Naime, jabuka je bila neposredni materijalni povod njegove smrti jer se jedna zabila u njegovo tijelo, a kako je nije mogao izvaditi iz svojih leđa, trunula je u njemu i prouzročila upalu od koje je umro. Simbolika jabuke koja trune u njemu zapravo upućuje na pomisao da je on umro, strulio od tuge i osamljenosti zbog toga što je njegova nemoćna pojava izazivala gađenje obitelji te je bio napušten od svih.

1. Prva rečenica govori da će tema ulomka biti simbol jabuke u pripovijesti Preobrazba. Uporabom ključne riječi povezuje se s prethodnim odlomkom (koristi se izraz *simbol jabuke*).
2. Druga rečenica pojašnjava pojavljivanje motiva jabuke u pripovijesti.
3. Treća rečenica objašnjava drugu.
4. Četvrta rečenica pojašnjava treću.
5. Peta rečenica daje zaključak te uporabom ključne riječi radi poveznicu prema sljedećem ulomku (koristi se riječ *obitelj*).

Četvrti razradbeni ulomak

Gregorova preobrazba ujedno označava i preobrazbu njegove obitelji, odnosno preobrazbu u ponašanju cijelog društva prema onima koji nisu jednako sposobni preuzeti na sebe zadaće poput normalnih ljudi. Zapravo Kafkina pripovijetka govori o pojedincu koji se promijenio prije svega sam u sebi te je zbog te promjene postao neprihvaćen i stranac svima oko njega. Kako se nije mogao vratiti u prvobitno stanje, njegova egzistencija postaje manje vrijednom u njegovim očima. Upravo je to uzrok mijenjanja stava obitelji pa i međuljudskih odnosa u cjelini, što sve vodi prema nestajanju egzistencije slabog pojedinca.

1. Prva rečenica postavlja novu temu ulomka (preobrazba Gregora i njegove obitelji).
2. Druga rečenica nadopunjuje prvu.
3. Treća rečenica nadopunjuje drugu.
4. Četvrta rečenica daje zaključak te uporabom ključne riječi radi poveznicu prema sljedećem ulomku (koristi se izraz *međuljudskih odnosa*).

Zaključni ulomak

U zaključku se može reći kako je Kafka svojom pripovijesti preobrazba pokrenuo čitav niz pitanja o međuljudskim odnosima. Bizarna preobrazba čovjeka u kukca prekrasna je i vrlo tužna alegorija o svima koji zbog vlastitog duhovnog ili fizičkog nedostatka moraju živjeti na samom rubu egzistencije, odbačeni od svih. Možda je najteže kada te odbaci vlastita obitelj koju voliš i za koju želiš živjeti, a nekima je možda najteže kad ih odbaci vlastiti otac. Je li nastanak Preobrazbe potaknut Kafkinim životom, odgovor se možda može potražiti u još jednom Kafkinom djelu vrlo simboličnog naslova: *Pismo ocu*.

1. U prvoj se rečenici jasno izrazom *u zaključku* daje do znanja da se radi o zaključnom ulomku. Radi se poveznica prema prethodnom ulomku (koristi se izraz *međuljudskim odnosima*).
2. Druga rečenica objašnjava prvu.
3. Treća rečenica nadopunjuje i proširuje drugu.
4. Četvrta rečenica stanje otuđenosti povezuje s Kafkom te ujedno otvara pitanje nad kojim se treba zamisliti: što je to u Kafkinu djelu *Pismo ocu*.